

7. Синчук С. М. Соціально-страхові правовідносини як різновид правовідносин соціального забезпечення. *Вісник Львівського університету*. 2014. Вип. 59. Серія юридична. С. 266-276.

8. Єрмоєнко В. В. Підстави виникнення трудових правовідносин : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.05. Харків, 1998. 18 с.

9. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення : монографія. Чернігів : Ред.-вид. комплекс «Деснянська правда», 2008. 260 с.

10. Кодекс законів про працю України : Закон УРСР від 10.12.1971 №322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. №50 (Дод.). Ст. 375.

11. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 14.02.2022)

12. Горобець А. С. Щодо сутності правовідносин із загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 4. С. 62-66

УДК 343

DOI: 10.32751/2617-5967-2022-03-07

Кітов О.В.

*суддя Подільського
районного суду міста Києва*

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

В статті основну увагу було приділено стану дослідження відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України. Автором було виділено, що суспільство завжди ділиться на два табори: один із них відстоює право людства на самозахист за допомогою зброї, а інший апелює до трагічних для людства наслідків застосування зброї. Також розглядаючи дане питання було виокремлено, що більшості держав світу обіг зброї є обмеженим і дискусії щодо зняття цих обмежень не припиняються десятиліттями. Окреслено, що актуальні питання дослідження, а саме історія розвитку законодавства, яким врегульовується відповідальність за застосування зброї, та встановлення причинно-наслідкових зв'язків сучасного стану та тих історичних процесів, які його сформували.

При аналізі наукової літератури у галузях кримінального права, кримінології, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, ми прийшли до висновку про те, що закономірності щодо дослідження відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України, можна прослідкувати не лише у хронологічному аспекті. Також автором було виокремлено етапи розвитку досліджень питань відповідальності за застосування зброї, де були виділені спільні об'єкти дослідження у проаналізованих працях, та встановлено які саме аспекти відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України наразі є дослідженими у вітчизняній науковій літературі.

Ключові слова: *відповідальність у кримінальному праві, застосування зброї у кримінальному праві, вчинення злочинів, обіг зброї.*

In the article, the main attention was paid to the state of research on responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine. The author pointed out that society is always divided into two camps: one of them defends the right of humanity to self-defense with the help of weapons, and the other appeals to the tragic consequences of the use of weapons for humanity. Also, when considering this issue, it was highlighted that most countries in the world have limited access to weapons and discussions on lifting these restrictions have not stopped for decades. It is outlined that the research issues are relevant, namely the history of the development of legislation that regulates responsibility for the use of weapons, and the establishment of cause-and-effect relationships between the current state and those historical processes that formed it.

During the analysis of scientific literature in the fields of criminal law, criminology, criminology, operational and investigative activities, we came to the conclusion that the laws regarding the study of responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine can be followed not only in a chronological aspect. The author also singled out the stages of development of research on the issues of responsibility for the use of weapons, where common objects of research were highlighted in the analyzed works, and it was established which aspects of responsibility for the use of weapons in the criminal law of Ukraine are currently researched in the domestic scientific literature.

Key words: *responsibility in criminal law, use of weapons in criminal law, commission of crimes, arms trafficking.*

Постановка питання. Розвиток суспільства ще в прадавні часи призвів до винаходу зброї, а технічний прогрес дозволив перетворити її у найбільш ефективне знаряддя захисту від посягань на життя та здоров'я громадян. Втім, як це часто бувало у світовій історії, те що може застосовуватись на благо громадян та в інтересах розвитку людства, так само використовується і для завдання їм шкоди. Із однієї сторони, зброя – це ефективний засіб захисту від насильства, а із іншої сторони – так само зброя є інструментом для вчинення насильства, оскільки використовується для вчинення злочинів. Тому, дискусії щодо потреби зброї у сучасному світі, здається, ніколи не припиняться.

У подібних питаннях суспільство завжди ділиться на два табори: один із них відстоює право людства на самозахист за допомогою зброї, а інший апелює до трагічних для людства наслідків застосування зброї. На сьогодні в світі є держави з фактично вільним обігом зброї, такі як Сполучені Штати Америки, Мексика, Гватемала та інші. Втім, у більшості держав світу обіг зброї є обмеженим і дискусії щодо зняття цих обмежень не припиняються десятиліттями. Україна належить до другої категорії країн, і суспільна дискусія щодо права громадян та юридичних осіб в Україні на цивільну вогнепальну зброю не зупиняється ще з моменту поновлення нашої держави у незалежності, та лише актуалізувалась із початком повномасштабної військової агресії Російської Федерації. Щоб засвідчити наскільки це питання є актуальним для нашої держави, наведемо два приклади. По-перше, у переддень російського вторгнення, 23 лютого 2022 року Верховна Рада України прийняла за основу законопроект №5708 «Про право на цивільну вогнепальну зброю» [1]. По-друге, згідно із опитуванням, проведеним у застосунку «Дія» навесні 2022 року, за вільний обіг зброї в Україні виступає 58,75% українців (1 723 939 опитаних) [2]. Тобто, питання, пов'язані і володінням та користуванням зброєю є вкрай актуальними для України в сучасних умовах.

Проте, володіння зброєю – це не лише питання дозволів, а й питання відповідального володіння нею. Тому, проблема відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України у даному контексті є не менш важливою, аніж врегулювання правового режиму власності на зброю. Охорона життя і здоров'я громадян, їх честі і гідності, недоторканності та безпеки вимагають суворого дотримання та виконання законів, а шлях України до розбудови правової держави потребує суттєвих змін соціально-економічних, політичних та правових відносин.

Аналіз наукової літератури та невирішені раніше питання. З моменту поновлення України в незалежності, питання пов'язані із кримінальною відповідальністю за застосування зброї досліджувались такими українськими вченими у галузях кримінального права, криминології, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, як: А.О. Волобуєв, О.О. Волобуєва, К.Ю. Гаврилова, В.В. Голубош, О.М. Джужа, В.В. Дулгер, В.П. Ємельянов, М.М. Єфімов, О.О. Кисельов, О.С. Клименко, О.О. Книженко, В.П. Кононець, М.Й. Коржанський, А.В. Кофанов, М.В. Кривонос, В.В. Кузнєцова, Л.М. Кулик, С.Є. Кучерина, О.П. Литвин, М.Г. Логачев, М.М. Майстренко, В.Д. Малков, О.З. Мармура, Є.І. Матвієнко, П.С. Матишевський, В.П. Меживой, В.О. Меркулова, Н.Є. Міняйло, О.Т. Ніколаєв, А.С. Новосад, С.В. Обшалов, В.І. Осадчий, Л.М. Павленко, М.І. Панов, О.О. Пащенко, І.В. Пиріг, О.С. Пироженко, Є.О. Письменський, О.М. Піджаренко, К.В. Плева, В.Д. Поливанюк, та багато інших авторів. Для досягнення цілей нашого дослідження важливо проаналізувати наукові публікації, присвячені питанням кримінальної відповідальності за застосування зброї. Це дозволить нам встановити, які питання, пов'язані із відповідальністю за застосування зброї у кримінальному праві України, переважно досліджують вітчизняними науковцями, а які залишаються поза їхньою увагою.

Так, у 90-х роках минулого століття та на початку поточного століття у зв'язку із гостротою проблеми злочинності із використанням вогнепальної зброї в Україні, спеціальні дослідження переважно присвячувались питанням запобігання та протидії злочинності із застосуванням зброї та кримінально-правовій характеристиці злочинів, які вчиняються із застосуванням зброї. Проте загальне число таких досліджень було вкрай низьким. З моменту проголошення незалежності України, і до моменту прийняття в 2001 році нового Кримінального кодексу України [3], в нашій державі було захищено лише одну роботу, тематика якої пов'язана із відповідальністю за застосування зброї, а саме дисертація В.І. Рибачука на тему «Еволюція боротьби правоохоронних органів України з незаконним володінням предметами озброєння» (1995) [4, с. 15]. Зазначена праця була присвячена дослідженню особливостей протидії правоохоронними органами незаконному володінню предметами озброєння, і до питання відповідальності за застосування зброї мала вкрай дотичне значення. Втім, збільшення кількості злочинів у сфері незаконного обігу зброї призвело і до посилення уваги до протиправних діянь, вчинених із застосуванням зброї. Тому, тематика інших публікацій цього періоду, присвячених питанням, дотичним до питання відповідальності за застосування зброї, також стосувалась і профілактики злочинів, вчинених із застосуванням зброї, та інших суспільно небезпечних діянь, предметом яких є зброя. Прикладом таких праць є статті І.В. Бойка «Профілактика правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом зброї» (2001) [5, с. 242] та «Контрабанда зброї в Україні та окремі шляхи вирішення цієї проблеми» (2001) [6, с. 150]. Втім, загальна чисельність подібних праць все ж була не значною. У 2001 році було прийнято Кримінальний кодекс

України [3], і це безпосередньо відобразилось на стані дослідження відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України.

На нашу думку, перший етап досліджень питання відповідальності за застосування зброї в кримінальному праві України характеризується наступними особливостями:

по-перше, в Україні все ще зберігав чинність Кримінальний кодекс 1960 року, а тому доктрина кримінального права переважно складалась із праць, написаних ще у радянський період;

по-друге, як наслідок, на цьому етапі було захищено вкрай незначну кількість наукових праць, присвячених питанню відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України;

по-третє, тематика наукових праць цього періоду переважно пов'язана із профілактикою злочинів, вчинених із застосуванням зброї, та протидією їм.

На відміну від Кодексу 1960 року, новий Кодекс передбачав окремий розділ Особливої частини, у якому були об'єднані злочини проти громадської безпеки, у тому числі й ті, які безпосередньо пов'язані із відповідальністю за застосування зброї. Ця подія фактично стала катализатором зростання інтересу до дослідження цього питання, і з цього моменту в Україні було захищено ряд дисертацій, присвячених питанням, пов'язаним із відповідальністю за застосування зброї. Наступне десятиліття, у зв'язку із прийняттям численних змін до законодавства, передусім до Кримінального кодексу України [3], увага вітчизняних науковців переважно приділялась цим змінам та пропозиціям подальшого реформування законодавства, яким врегульовується відповідальність за застосування зброї [7, с. 187]. Небезпідставно, дослідники звернули увагу на недосконалість нового кримінального законодавства, та недостатність тих змін, яких воно зазнало. Вчені переважно приходять до висновку про незадовільний стан законодавства щодо відповідальності за застосування зброї, пропонують численні зміни до Кримінального кодексу України [3].

Так, у наступній праці вже згадуваного нами вище В.І. Рибачука на тему «Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби з незаконними діями при поводженні зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами» (2001) [8, с. 17], присвяченій комплексному дослідженню та аналізу кримінально-правових і кримінологічних проблем боротьби з незаконним поводженням зі зброєю, у тому числі було досліджено й історичний розвиток законодавства про відповідальність за злочини, пов'язані з незаконним поводженням зі зброєю.

Загалом, підсумовуючи аналіз праць, які були захищені на цьому етапі, зробимо наступні висновки:

по-перше, більшість наукових праць, присвячених притягненню до кримінальної відповідальності за застосування зброї, все ж мали кримінологічний зміст, який доповнювався кримінально-правовою характеристикою окремих питань;

по-друге, інтерес вітчизняних науковців до проблем притягнення до кримінальної відповідальності за застосування зброї мав місце, особливо у порівнянні із попереднім етапом, втім рівень цього інтересу, на нашу думку, все ще був недостатнім;

по-третє, найбільший інтерес у дослідників викликали проблеми розслідування та профілактики злочинів, передбачених статтями 262 (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем) та 263

(незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами) Кримінального кодексу України [3].

На сучасному етапі сфера наукових інтересів вітчизняних науковців значно розширилась, і на сьогодні дослідження здійснюються як щодо окремих статей Кримінального кодексу України [9, с. 274], так і щодо питань державного контролю за обігом зброї [10, с. 50] чи перспектив легалізації вогнепальної зброї [11, с. 68]. Загальна кількість подібних наукових праць зросла, хоч зі своєї сторони відзначимо, що кількість захищених дисертацій у досліджуваній нами сфері все ж є незначною.

У процесі нашого дослідження нашу увагу привернула праця В.Л. Соколовського на тему «Громадська безпека як об'єкт злочину» (2017) [12, с. 206]. Дослідником у здійснено системну та комплексну характеристику громадської безпеки як об'єкта злочину та формулювання на цій основі пропозицій щодо вдосконалення положень статей 255–270-1 Кримінального кодексу України [3], правозастосовної практики про відповідальність за злочини проти громадської безпеки. Відповідальність за застосування зброї є однією із центральних проблем, які розкриваються науковцем у цій праці. Окрім кримінально-правової характеристики вітчизняного законодавства, яким регулюється відповідальність за застосування зброї, автор аналізує законодавство зарубіжних країн у цій сфері та історію становлення українського законодавства щодо відповідальності за застосування зброї.

Одним із найбільш ґрунтовних досліджень, присвячених відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України, на нашу думку, є дисертація В.В. Голубоша на тему «Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої (статті 262, 263, 263-1, 264 КК України)» (2019) [9]. У її змісті науковець здійснив системне та комплексне вивчення кримінальної відповідальності за злочини, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої, та сформулював пропозицій щодо вдосконалення положень Кримінального кодексу України [3], у тому числі й тих статей, якими безпосередньо врегульовується відповідальність за застосування зброї. Науковцем було досліджено генезу вітчизняного законодавства щодо кримінальної відповідальності за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя; проаналізовано відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя; встановлено особливості покарання за вчинення злочинів проти громадської безпеки, предметом яких є зброя тощо;

Є.В. Кізіменко у своїй дисертації на тему «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами: кримінологічна характеристика та запобігання (ст. 263 КК України)» (2019) [13] зробив спробу комплексно розв'язати основні кримінологічні проблеми незаконного поводження зі зброєю, та сформував на цій основі науково обґрунтовані рекомендації із вдосконалення практики запобігання таким злочинам. Хоча ця праця у більшій мірі має кримінологічний характер, дослідник також приділив увагу окремим аспектам відповідальності за застосування зброї, зокрема проаналізував відповідні положення Кримінального кодексу України [3] та запропонував авторське бачення їх подальшого удосконалення.

Однією із останніх праць у цій сфері є дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії В.М. Кучера на тему «Запобігання незаконному заволодінню вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» (2021) [14]. У зазначеній праці досліджується кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння

вогнепальною зброєю, розглянуто історію розвитку вітчизняного законодавства, яким вона встановлюється, аналізується його сучасний стан.

Сучасний етап досліджень питання відповідальності за застосування зброї, на відміну від попередніх, характеризується публікацією великої кількості наукових статей, монографій, навчальних посібників, присвячених відповідальності за застосування зброї. Аналізуючи праці вітчизняних дослідників з точки зору об'єкта їх досліджень, ми зробили висновок, що на сьогодні сучасну доктрину відповідальності за застосування зброї складає величезна кількість праць, присвячених наступним питанням.

Одним із таких питань є питання історії становлення законодавства, яким врегульовується відповідальність за застосування зброї. Як нами відзначалось раніше у процесі нашого дослідження, історія розвитку законодавства у сфері відповідальності за застосування зброї досліджувалась у дисертація багатьох вітчизняних науковців, зокрема В.І. Рибачука [8], В.Л. Соколовського, В.В. Голубоша [9], В.М. Кучера [14]. Втім, це питання також широко досліджувалось і на рівні наукових статей. У даному контексті відзначимо статтю В.О. Меркулової та Л.М. Павленко на тему «Кримінальна відповідальність за незаконний обіг зброї: історичні витoki становлення та реформування інституту» (2020) [15].

Висновок. Протягом останніх трьох десятиліть з моменту проголошення незалежності України, вітчизняних науковців цікавили різні аспекти питання відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України. Дослідивши сучасну доктрину кримінального права України, ми прийшли до висновку про можливість виділення трьох етапів розвитку досліджень проблем відповідальності за застосування зброї:

1 етап (1991-2001 роки). Етап, який розпочався після проголошення незалежності України. На даному етапі питанням відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України присвячувались лише поодинокі наукові праці. Відбувається фактичне зародження наукової думки у цій сфері в рамках кримінального права України, втім її розвиток проходив на подальших етапах;

2 етап (2001-2013 роки). Із прийняттям Кримінального кодексу України [3] наукова діяльність щодо питань, пов'язаних із відповідальністю за застосування зброї, значно активізувалась. На даному етапі фактично була сформована сучасна доктрина відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України;

3 етап (2013 рік – до сьогодні). Сучасний етап, який розпочався із комплексних змін, яких зазнав Кримінальний кодекс України у 2012-2013 роках [16; 17], та продовжується до сьогодні. Характеризується великою кількістю наукових праць у сфері відповідальності за застосування зброї та зміною наукового дискурсу у напрямку інтересу до питань лібералізації законодавства у сфері володіння та використання зброї.

Загалом, підсумовуючи наш аналіз стану дослідження, виділяємо наступні положення доктрини права, які безпосередньо чи опосередковано стосуються проблем відповідальності за застосування зброї у кримінальному праві України:

1) історія становлення законодавства, яким врегульовується відповідальність за застосування зброї (прикладом таких праць є відповідні підрозділи дисертацій В.І. Рибачука [8], В.Л. Соколовського, В.В. Голубоша [9], В.М. Кучера [14], а також стаття В.О. Меркулової та Л.М. Павленко) [15]);

2) правові підстави та правила застосування зброї (цій тематиці присвячені наукові посібники та наукові статті вітчизняних дослідників);

3) положення чинного кримінального законодавства, останні зміни яких воно зазнало, положення законопроектів, які з тих чи інших причин так і не були прийняті (проблема законодавства присвячено широке коло наукових праць вітчизняних дослідників – як статей, так і дисертацій);

4) криміналістичні проблеми розслідування справ щодо застосування зброї, порядок притягнення правопорушників до відповідальності за застосування зброї та кримінально-правова характеристика таких злочинів (низка наукових статей);

5) відповідальність за застосування зброї особами, яким законом надано право на її отримання та використання з метою виконання службових функцій (відповідальність співробітників поліції та відповідальність співробітників Служби безпеки України);

б) досвід зарубіжних країн щодо унормування відповідальності за застосування зброї (питання досліджувалось як в межах підрозділів дисертацій, так і формі наукових статей).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю від 25.06.2021 №5708. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190> (дата звернення: 19.02.2022)
2. Телеграм-канал міністра цифрової трансформації Михайла Федорова. URL: <https://t.me/zedigital/2058> (дата звернення: 19.02.2022)
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131
4. Рибачук В. І. Еволюція боротьби правоохоронних органів України з незаконним володінням предметами озброєння: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 1995. 20 с.
5. Бойко І.В. Профілактика правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом зброї. Науковий вісник НАВСУ. 2001. № 3. С. 237–245.
6. Бойко І.В. Контрабанда зброї в Україні та окремі шляхи вирішення цієї проблеми. Науковий вісник НАВСУ. 2001. № 4. С. 143–152.
7. Шапченко С. Д., Вербановський В.В. Особливості кримінально-правового змісту ст. 263-1 Кримінального кодексу України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право. 2014. Вип. 25. С. 185-188
8. Рибачук В. І. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби з незаконними діяннями при поводженні зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2001. 21 с.
9. Голубош В. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої (статті 262, 263, 263-1, 264 КК України) : монографія / В. В. Голубош. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2020. 340 с.
10. Припутень Д. С. Державний контроль за обігом цивільної вогнепальної зброї в Україні. Право.UA. 2020. № 3. С. 48–53.
11. Соловійова О.М., Ганжело В.О. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права на зброю в Україні: проблеми та перспективи. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 2. С.64-70
12. Соколовський В. Л. Громадська безпека як об'єкт злочину: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2017. 262 с.

13. Кізіменко Є. В. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами: кримінологічна характеристика та запобігання (ст. 263 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 229 с.

14. Кучер В. М. Запобігання незаконному заволодінню вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами : дис. ... на здоб. наук. ступ. доктора філософії. 081 – Право. Київ, 2021. 207 с.

15. Меркулова В.О., Павленко Л.М. Кримінальна відповідальність за незаконний обіг зброї: історичні витоки становлення та реформування інституту. Південноукраїнський правничий часопис: актуальні проблеми історико-правової науки. №4. 2020. С. 314-321

16. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне поводження зі зброєю та вибухонебезпечними матеріалами: Закон України від 05.07.2012 № 5064-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 28. ст.299

17. Про внесення зміни до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: Закон України від 14.05.2013 № 228-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 11. ст.133

УДК 349.3

DOI: 10.32751/2617-5967-2022-03-08

Мульгіна О. В.

*аспірантка кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ГАРАНТІЇ САМОЗАЙНЯТИХ ОСІБ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Зростання рівня безробіття, соціальне відчуження, гендерна нерівність, дискримінація на робочому місці, у т.ч. по відношенню до молоді, поширення бідності – серед головних негативних соціальних наслідків війни. Тому самостійна зайнятість населення розглядається, як найрезультативніший напрям зниження безробіття за рахунок створення нових робочих місць, а також підвищення рівня життя населення. Зазначено, що самозайняті особи, як і більша частина працюючого населення України, в умовах нестабільної економічної ситуації, спричиненою війною в країні, перебувають у зоні ризику і досить часто піддаються небезпеці, і саме гарантії як елемент системи соціального захисту виступають об'єктивною і необхідною умовою їх функціонування. Водночас зазначено що на сьогодні ні на законодавчому рівні, ні в доктрині не приділяється достатньо уваги проблематиці гарантій самозайнятих осіб у сфері соціального захисту населення України, і як наслідок такий стан речей послаблює захист прав самозайнятих осіб та не сприяє розвитку їх діяльності. Гарантіями самозайнятих осіб у сфері соціального захисту населення України визначено сукупність економічних, соціальних,